

„Što si to ti dečko upisao?!“¹ — Doživljaj studiranja socijalne pedagogije iz perspektive muških studenata²

Andrea Ćosić

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Odsjek za poremećaje u ponašanju
✉ E-mail: andrea.cosic@erf.hr

Sažetak

Sagledavajući brojnost muških i ženskih socijalnih pedagoga, vidljiva je veća zastupljenost žena socijalnih pedagoginja. U nastojanju da se proširi razumijevanje toga društvenog fenomena provedeno je istraživanje koje je potaknuto promišljanjima o obilježjima muškaraca koji odabiru postati socijalnim pedagozima te vidjeti kako oni gledaju na studiranje i rad u profesiji u kojoj je veća zastupljenost žena. Dodatni značaj bavljenja ovom temom predstavlja njezina neistraženost u kontekstu socijalne pedagogije. Cilj je rada istražiti doživljaj studiranja socijalne pedagogije iz perspektive muških studenata. U istraživanju je korišten kvalitativni pristup unutar kojega su se podaci prikupljali metodom fokusne grupe. Fokusnim grupama obuhvaćeno je trinaest muških studenata preddiplomskoga i diplomskog studija Socijalne pedagogije upisanih tijekom 2015./2016. akademske godine. Rezultati govore o tome da muške studente za upisivanje studija Socijalne pedagogije motivira interes za kriminološko-penološke teme i doživljaj jedinstvenosti posla socijalnih pedagoga. Sudionici primjećuju pojavnost pozitivne diskriminacije prema muškim socijalnim pedagozima tijekom zapošljavanja i rada u praksi. Rezultati upućuju na zadovoljstvo studijem i doživljaj povećanja osobne osviještenosti tijekom studiranja. Budući da je područje socijalne pedagogije usmjereno na brigu o pojedincima/grupama važno je razmatrati utjecaj rodnih uloga stručnjaka u svakodnevnom radu. U skladu s tim, rad u središte pozornosti stavlja profesionalnu i osobnu perspektivu muških poma-gača i time pridonosi razvoju novih pitanja vezanih uz rodne uloge i razvoj profesionalnog identiteta socijalnih pedagoga.

Ključne riječi: socijalna pedagogija, doživljaj studiranja muških studenata, profesionalni identitet, kvalitativni pristup

Uvod

U području tržišta rada i odabira profesija postoji veći broj istraživanja koja se bave ženskom perspektivom i koja u središte pozornosti stavljaju smjernice kako ženama olakšati ostvarivanje karijere u dominantno muškim zanimanjima kao što su, primjerice, tehničke struke, strojarstvo i inženjerstvo (Beede, Julian, Langdon McKittrick, Khan, Doms 2011; Bystydzienski, 2009; Cross, Bagilhole, 2002; Diekman, Weisgram, Belanger, 2015; Wang, Degol, 2017). S druge strane, ako se generalno promatra tržište rada i odabir profesija, mogu se primijetiti neki trendovi zastupljenosti žena i muškaraca u pojedinim profesijama. U skladu s takvim trendovima zastupljenosti, koji su

1 Citat sudionika istraživanja

2 Istraživanje je provedeno za potrebe izrade rada radi prijave na natječaj za Rektorovu nagradu akademske godine 2015./2016. Članovi istraživačkog tima bili su Andrea Ćosić, Mario Mustak i Tomislav Prpić, u vrijeme provedbe istraživanja studenti, danas magistri socijalne pedagogije. Istraživanje se provodilo pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Ivane Jeđud Borić.

rezultat brojnih povijesnih, političkih, kulturnih i društvenih događanja, mnogo se govori o procesima *feminizacije* (većoj zastupljenosti žena u nekoj profesiji, primjerice u području odgoja, obrazovanja i socijalne skrbi) i *maskulinizacije* (većoj zastupljenosti muškaraca u nekoj profesiji, primjerice u područjima informacijskih i prirodnih znanosti i profesija) te njihovim utjecajima na tržište rada i kvalitetu života žena i muškaraca.

Ovaj rad usko je usmjeren na specifičnu rodnu perspektivu, perspektivu muškoga roda. U skladu s tim treba imati na umu da pod pojmom roda podrazumijevamo društveno naučeno ponašanje koje se uči procesom socijalizacije, odnosno ljudi se rađaju kao pripadnici muškoga ili ženskoga spola, ali uče biti djevojčice i dječaci koji će postati žene i muškarci i koji će, s obzirom na odabranu rodnu ulogu, usvojiti određene stavove, uloge i ponašanja (Hodžić, Bijelić i Cesar, 2003). Važno je napomenuti da se u dostupnoj domaćoj literaturi istovremeno koriste izrazi spol i rod te se često koriste kao sinonimi, dok je u stranoj literaturi izraz rod (*eng. gender*) znatno uobičajeniji. U skladu s tim, u daljnjem će se tekstu koristiti oba termina u različitim kontekstima da bi se označila razlika između muškaraca i žena. U središtu je rada rodna perspektiva; u kontekstu — muškaraca koji odabiru studij za koji se generalno percipira da ga češće upisuju žene. Stavljanjem u središte muške perspektive nikako se ne želi umanjiti važnost ženske perspektive, već upravo suprotno. Želi se naglasiti koliko su rodne uloge koje zauzimamo važne te da je potrebno razvijati osjetljivost na njih da bismo uzeli u obzir sve specifičnosti muškaraca i žena u odnosu na njihove potrebe.

Društveno-humanističko područje, unutar kojega se nalaze pomažuće profesije i Socijalna pedagogija, karakterizira trend manje brojnosti muških stručnjaka. S obzirom na navedeno unutar pomažućih profesija može se govoriti o fenomenu feminizacije, tj. većoj zastupljenosti žena stručnjakinja. Vodeći se činjenicom manje brojnosti muškaraca u pomažućim profesijama i neistraženosti ove teme u području socijalne pedagogije, javio se interes za provedbom istraživanja koje će u središte pozornosti staviti mušku perspektivu. Vidljiva prisutnost fenomena predstavlja značaj bavljena temom koja naglašava perspektivu i razloge zbog kojih muškarci odabiru zanimanja koja pripadaju tzv. dominantno ženskom području. Socijalna pedagogija i studij Socijalne pedagogije usmjereni su prema znanstveno-istraživačkom i praktičnom radu unapređenja kvalitete života djece, mladih i odraslih koji su u rizičnoj skupini problema u ponašanju ili ih već manifestiraju. Uz navedeno, Socijalnu pedagogiju karakterizira i mala zastupljenost muških studenata, kasnije diplomiranih socijalnih pedagoga. Navedenu izjavu potkrepljuju i brojke (Tablica 1) koje pokazuju da je već duži niz godina na studiju Socijalne pedagogije znatno manji broj muškaraca, uglavnom od dvojice do maksimalno petorice na ukupan broj od 45 studenata na pojedinoj studijskoj godini. Postoji i određena anegdotalna međugeneracijska predaja da se muški broj studenata postupno smanjivao (primjerice, u razgovorima sa starijim kolegama tijekom obavljanja prakse saznaje se da je prije tridesetak godina na studiju bio podjednak broj muškaraca i žena). Zanimljiva je i činjenica da u gotovo svakoj generaciji postoji određeni broj muških studenata koji odustaju od studiranja Socijalne pedagogije. Naravno, od studija odustaju i studentice, no odustajanje je muških studenata primjetnije s obzirom na njihov mali broj.

Tablica 1 Prikaz broja upisanih muških i ženskih studenata tijekom odabranih akademskih godina³

Studij	Socijalna pedagogija			
	Preddiplomski studij		Diplomski studij	
	Muški	Ženski	Muški	Ženski
Ak. godina				
2010./2011.	11	126	7	93
2011./2012.	12	122	6	108
2012./2013.	10	135	6	110
2013./2014.	11	128	6	104
2014./2015.	10	119	7	112

Sve navedeno otvara brojna pitanja: zbog kojih razloga muškarci, iako u manjem broju, odlučuju biti socijalni pedagozi, kako oni gledaju na studiranje i rad u profesiji u kojoj je veća zastupljenost žena, kako to okruženje utječe na njihov osobni i profesionalni razvoj te postoje li neke posebnosti s obzirom na rodne uloge u radu s korisnicima? Razvijanje istraživanja kojim se nastoje razumjeti neka od ovih pitanja vodi cjelovitijem razumijevanju muške perspektive pomažućih profesija, kao i uvidu u sveukupnost utjecaja rodni uloga i odnosa unutar navedenih profesija.

Rodni kontekst pomažućih profesija

Pomažuce profesije usmjerene su prema ljudima, u središtu interesa im je briga i pomoć različitim pojedincima i grupama da bi ih se potaknulo na ostvarivanje kvalitetnijeg života. Preciznije, radi se o profesijama koje su usmjerene na probleme međuljudskih odnosa, emocionalne i ponašajne probleme pojedinaca i grupa te se može reći da su to: medicina, psihologija, pedagogija, socijalna pedagogija, socijalni rad, edukacijska rehabilitacija i druge (Ricijaš, Huić i Branica, 2006). Rad s ljudima i ostvarivanje pomažućeg odnosa dio su svakodnevnog rada socijalnog pedagoga te je važno promišljati o rodnim aspektima pomažućeg rada pa i o rodnim ulogama i utjecaju koji one mogu imati. Rodni kontekst socijalne pedagogije, a i pomažućih profesija općenito, značajan je iz više razloga budući da žene i muškarci imaju specifične urođene i stečene razlike — od pristupa korisnicima (Van Oosten i Van der Vlugt, 2004), načina pristupanja poslu, razumijevanju i rješavanju socijalnih problema (Van Oosten i Van der Vlugt, 2004) do odnosa među kolegama i kolegicama (Williams, 1992). Pregledom literature moguće je naići na različita objašnjenja zbog čega su muškarci manje zastupljeni u pomažućim profesijama te postoje li neke specifičnosti i/ili razlike u radu stručnjaka s obzirom na rodnu pripadnost.

Gledajući iz povijesne perspektive, feminizacija pojedinih struka u području odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi usko je povezana s patrijarhalnim obrascima i pretpostavkama o „primjerenim“ zanimanjima za pojedinu rodnu ulogu. S obzirom na to, prilikom ulaska žena na tržište rada, žene su u većoj mjeri uključivane u zanimanja za koja se, prema tradicionalnim pretpostavkama, smatralo da su srodnija „ženskoj prirodi“ i bliska ženskim osobinama brige i skrbi (Galić, 2011). U skladu s tim, Branica (2004) naglašava dva moguća razloga manje zastupljenosti muškaraca u pomažućim profesijama: prvi je vezan uz strukturalni položaj pomažućih profesija jer one spadaju u slabije plaćene poslove, a drugi razlog povezan je s fenomenom „produženog majčinstva“, što podrazumijeva da je profesionalni izbor ovih zanimanja vezan uz žensku rodnu ulogu pružanja brige i

³ Podatci iz tablice dobiveni su iz službene statistike Studentske referade Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta

skrbi. Nadalje, u istraživanju „Tko studira i zašto?“ (Baranović, Doolan, Jugović, Puzić, Košutić i Klepač, 2015) dobiveni su rezultati koji ukazuju na postojanje razlike između djevojaka i mladića u motivaciji upisa studija društveno-humanističkog područja i studija pomažućih profesija. Razlike se očituju u tome da djevojke koje biraju studije tog područja najviše prihvaćaju stereotip o većem talentu žena za pomažuće profesije dok mladići, koji upisuju tu vrstu studija, u najmanjoj mjeri prihvaćaju taj stereotip. Takve rezultate istraživači pojašnjavaju time što veći interes za određeno područje može biti povezan s razvijanjem pozitivne slike o sebi i vlastitim pretpostavkama o sposobnostima i talentima svojega roda u nekom području te da postojanje stereotipa o superiornosti vlastite grupe u nekom zanimanju može poticajno djelovati na obrazovni odabir područja studiranja. Iz navedenog objašnjenja vidljivo je da djevojke u većoj mjeri odabiru studirati pomažuće profesije vodeći se očekivanom ženskom rodnom ulogom usmjerenom na brigu, odnose i pomaganje, što kasnije rezultira i većim udjelom žena koje se bave tim profesijama. Također, i unutar zemalja Europske unije može se primijetiti pojava da mladi odabiru rodno stereotipne profesije, što znači da mladi još uvijek u većoj mjeri odabiru profesije koje su vezane uz njihove spolne/rodne uloge (Weiner, 2009). Podatci pokazuju da je udio žena u odnosu na muškarce u području zdravstva, socijalne skrbi i obrazovanja znatno veći (80 % — 90 % stručnjaka tih područja su žene) dok su muškarci u odnosu na žene dominantnije prisutni u području inženjerstva, proizvodnje i izgradnje (više od 60 % stručnjaka tih područja su muškarci) (Weiner, 2009). Rodno stereotipni smjer odabira profesije utječe na postojanje rodnih nerazmjera u pojedinim zanimanjima i ukazuje da odabir profesije, među ostalim, još uvijek ovisi i o percepciji rodnih uloga i stereotipa koji postoje u društvu. Drugim riječima, društveni kontekst, ponašanja, vrijednosti i stavovi koje usvajamo kao žene i muškarci još uvijek uvelike mogu utjecati na odabir profesije.

Osim manje brojnosti muškaraca i društvenog fenomena rodno stereotipnih odabira profesija, zanimljivo je promatrati položaj i karakteristike muškaraca koji se bave pomažućim profesijama. Istražujući navedeno, Williams (1992) je provela intervju sa 76 muškaraca i 23 žene u dobi od 20 do 66 godina koji su zaposleni u tipičnim ženskim profesijama (medicinske sestre, socijalni radnici, knjižničari) te je dobivenim rezultatima ukazala na to da se muškarci unutar tih profesija suočavaju s pozitivnom diskriminacijom, ali da ih društvo negativno stereotipizira. Specifičnije, rezultati su ukazali na to da muškarci, baveći se tim profesijama, uživaju određene prednosti koje pospješuju njihovu karijeru, npr. prije se zapošljavaju te imaju bolje odnose s kolegama i s kolegicama. Iskustva muških pomagača, dobivena ovim istraživanjem, zapravo su u suprotnosti s iskustvima žena kada ulaze u dominantno muške profesije poput informatike, strojarstva i građevine. Žene, odabirom tipično muških profesija, nailaze na „stakleni strop“, tj. pojavu da se suočavaju s teško premostivim preprekama te su im ograničene šanse za napredovanje (Perry, 2009, prema Galić, 2011). Obilježja muškaraca, koji se bave pomažućim profesijama, možemo promatrati preko istraživanja koja su ukazala da postoje određene posebnosti muškaraca koji se bave pomažućim profesijama. Jome i Tokar (1998) istraživali su razlike među muškarcima koji rade u tipičnim i netipičnim muškim zanimanjima i utvrdili da grupa muškarca, koja je zaposlena u tradicionalno muškim zanimanjima, iskazuje više tradicionalnih muških vrijednosti i ponašanja. Baranović i suradnici (2015) dobili su rezultate kojima su ukazali da postoje određene razlike između mladića koji biraju društveno-humanističke studije u odnosu na mladiće koji biraju tehničke fakultete. Mladići koji upisuju društveno-humanističke studije imaju veći kulturni kapital, što podrazumijeva visoko vrednovanje kulture, čitanja i općenita intelektualnog napretka. Provodeći kvalitativno istraživanje s četrdeseticom muškaraca

koji rade u dominantno ženskim profesijama, Simpson (2004) je generirala tipologiju muškaraca koja odražava neke od glavnih obilježja motivacije muškaraca za rad u pomažućim profesijama. Tako postoje oni koji su intrinzično motivirani za rad, oni koji se odlučuju za tu profesiju zbog nemogućnosti zapošljavanja u drugim područjima i oni koji su radili u tipičnim muškim zanimanjima te su odlučili napraviti zaokret u vlastitoj karijeri. Sva prethodno spomenuta istraživanja ukazuju da muškarci, koji odabiru raditi u pomažućim profesijama, imaju neke specifične karakteristike i položaj u radnom okruženju.

Promatramo li muške i ženske pomagače iz perspektive neposrednog rada s djecom, mladima i odraslima, može se govoriti o prepoznatim posebnostima rada stručnjaka s obzirom na rodnu ulogu. Van Oosten i Van der Vlugt (2004) govore da u interakciji između socijalnog radnika i korisnika spol/rod obiju strana predstavlja važnu ulogu. Isti autori navode da stručnjaci, ovisno o vlastitom spolu, različito percipiraju probleme korisnika i korisnica te da im je lakše poistovjetiti se s perspektivom korisnika istog spola. Navedeno ima i svoja biološka utemeljenja koja govore o tome da muškarci funkcioniraju percipirajući objekte, ideje i teorije, a žene na svijet gledaju osobno, estetički, moralno, ranije sazrijevaju i imaju bolje verbalne vještine (Weiner, 2009). Navedene karakteristike mogu utjecati na dinamiku odnosa koju ostvaraju stručnjak i korisnik istoga ili suprotnog spola. Zbog toga je potrebno razvijati svjesnost, s obzirom na specifičnosti koje donose rodne uloge u psihosocijalnom radu. Gledajući obilježja komunikacije, Van Oosten i Van der Vlugt (2004) govore da muškarci više komuniciraju funkcionalno i kratko, dok su žene usmjerenije na odnos i razgovaraju duže. Stoga, u radu s korisnicima muškog spola, muški savjetovatelj može prekomjerno savjetovati, ispitivati o činjenicama i biti neosjetljiv na prepoznavanje nesigurnosti i strahova kod korisnika, dok ženska savjetateljica prekomjernim postavljanjem pitanja o korisnikovu emocionalnom životu može potaknuti korisnikov otpor. Naravno, postoje specifične situacije u kojima je poželjno da savjetovatelj bude istog spola kao i korisnik; primjerice, situacije u kojima korisnik ima iskustva sa seksualnim nasiljem ili zlostavljanjem, probleme vezane uz spol i socijalizaciju spola (partnerski odnosi, trudnoća, problemi prehrane) i probleme niska samopoštovanja (Van Osten i Van der Vlugt, 2004). Također, autorice Komar i Jeđud Borić (2015) ukazuju na neke zanimljivosti povezane s rodnim razlikama u radu s djecom i mladima u riziku. Promatrajući karakteristike rada mentora primijećeno je da su mentorice u radu usmjerenije na izgradnju odnosa i unapređenje komunikacijskih vještina, dok su s druge strane muški mentori usmjereni na pružanje instrumentalne pomoći. Kao zaključak istraživanja, iste autorice navode da korisnici različita spola imaju različite potrebe te da u skladu s tim stvaraju odnose sa stručnjacima pri čemu u stvaranju odnosa rod ima važan, ali ne i izravan utjecaj. Isti rod mentora i djeteta može početno povezati mentora i djeteta, pružiti im učenje po modelu i širi spektar zajedničkih aktivnosti u skladu s rodnim interesima, a suprotan rod mentora i djeteta može pružiti mogućnost učenja o drugoj rodnoj perspektivi (Komar i Jeđud Borić, 2015). Doživljaj stručnjaka i važnost roda u radu s korisnicima ispitivan je i u istraživanju „Pojačana briga i nadzor iz perspektive mladih i voditelja mjere“ (Ricijaš, Jeđud Borić, Lotar Rihtarić i Miroslavjević, 2014) gdje su voditelji mjere i mladi naveli kako smatraju da je rod voditelja važan kriterij prilikom motivacije mladih, no ne i presudan kriterij odabira voditelja. Iz perspektive voditelja primjećuje se doživljaj pozitivnih iskustava rada u istorodnim parovima, dok većina mladih izjavljuje da im više odgovara da je voditelj ženska osoba. Razlozi takva odabira su: ženskim se voditeljicama lakše povjeriti, bolje razumiju probleme nego muškarci i bolje slušaju (Ricijaš i sur., 2014). Sažeto rečeno, navedeni pregled specifičnosti rada s korisnicima ovisno o rodnoj ulozi govori da je rod

važan aspekt koji treba imati na umu, no ne može se govoriti o njegovu izravnu utjecaju budući da prilikom intervencija s korisnicima kumulativno utječu brojna obilježja i okolnosti kako stručnjaka tako i korisnika i njegove okoline (Komar i Jeđud Borić, 2015; Ricijaš i sur., 2014).

Cilj i svrha istraživanja

Cilj je istraživanja istražiti doživljaj studija Socijalne pedagogije iz perspektive muških studenata. U skladu s ciljem definirana su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Što motivira muške studente za upisivanje Socijalne pedagogije?
2. Na koji način studij Socijalne pedagogije utječe na formiranje profesionalnoga i osobnog identiteta kod muških studenata?
3. Koje su prednosti i nedostaci studija Socijalne pedagogije iz perspektive muških studenata?
4. Imaju li muški studenti iskustvo diskriminacije tijekom studija u odnosu na svoj rod?

Svrha je istraživanja bolje razumjeti doživljaj studiranja muških studenata Socijalne pedagogije da bi se dodatno potaknula razmatranja o rodnoj perspektivi unutar socijalne pedagogije i predložile preporuke u odnosu na povećanje broja potencijalnih muških studenata.

Metoda istraživanja

Sudionici istraživanja

Sudionici u istraživanju bili su muški studenti, redovno upisani na studij Socijalne pedagogije u 2015./2016. akademskoj godini. Ovo istraživanje obuhvatilo je studente preddiplomskog studija (desetorica sudionika) i diplomskog studija (trojica sudionika) što čini 87 % ukupnog broja muških studenata Socijalne pedagogije. Dvojica sudionika istraživanja imala su iskustvo studiranja na drugim fakultetima koji ne obrazuju stručnjake pomažućih profesija. Vidljivo je da u akademskoj godini 2015./2016. na preddiplomskom i diplomskom studiju redovito studira 230 studenata (Tablica 2). Obuhvaćeni sudionici istraživanja predstavljaju namjeran uzorak, tj. svaki je sudionik odabran s točno određenom svrhom gdje je u središtu informiranost svakog od sudionika o proučavanoj temi (Vogrinc, 2008). Odabrani uzorak sudionika u ovom istraživanju prikladan je u odnosu na cilj i istraživačka pitanja.

Tablica 2 Prikaz ukupnog broja muških i ženskih studenata Socijalne pedagogije s obzirom na razinu studija (ak. god. 2015./2016.)

Ak. god. 2015./2016.	Preddiplomski studij	Diplomski studij	Ukupno
Studenti	11	6	14
Studentice	119	111	230

Način provođenja istraživanja i metoda prikupljanja podataka

Istraživački je proces trajao od studenoga 2015. do ožujka 2016. godine te se odvijao u nekoliko faza. U prvoj fazi članovi istraživačkog tima kreirali su nacrt istraživanja i vodič za fokusnu grupu.

Nakon toga, putem društvene mreže Facebook informirani su potencijalni sudionici o ciljevima i svrsi istraživanja. Gotovo svi, 13 od 15 studenata, odazvali su se na sudjelovanje u istraživanju. Muški istraživači, koji su istovremeno bili i studenti diplomskog studija Socijalne pedagogije, nisu uključeni u gore naveden ukupan broj muških studenata. Sudionici su od samog početka pokazali interes i motivaciju za sudjelovanje što je utjecalo i na razvoj pozitivne atmosfere tijekom provedbe fokusne grupe. Fokusnu grupu vodila su dvojica moderatora (muški studenti Socijalne pedagogije, Mario Mustak i Tomislav Prpić, dok se ženska članica istraživačkog tima priključila u procesu obrade i analize podataka). Za vođenje fokusnih grupa odabrani su muški istraživači sa svrhom stvaranja prirodnijega i opuštenijeg okruženja muškog društva u kojemu se otvoreno govori o određenim stavovima i vrijednostima vezanima uz rodne uloge. Ženska istraživačica pratila je cijeli proces prikupljanja podataka te se aktivno uključila u obradu i analizu podataka u svrhu povećanja vjerodostojnosti i raznolikosti mišljenja te smanjenja rodne naklonosti muških studenata istraživača.

U prikupljanju podataka korištena je metoda fokusne grupe te su provedene dvije fokusne grupe. Provedbom dviju fokusnih grupa postigla se znanstvena relevantnost dobivenih podataka u ovom istraživanju jer se obuhvatila cjelokupna populacija muških studenata na studiju Socijalne pedagogije, tj. cjelokupna populacija u odnosu na cilj i istraživačka pitanja. Metoda fokusne grupe izabrana je zbog svojih kvaliteta. S obzirom na ciljani uzorak i malen broj muških studenata, korištenjem fokusnih grupa nastojala se postići spontanost i prirodnost razgovora o određenoj temi (Milas, 2005), izražavanje vlastitog mišljenja sudionika i razmatranje mišljenja u kontekstu drugih sudionika (Milas, 2005) te sinergijski učinak grupne interakcije koji dovodi do prikupljanja većeg broja informacija nego u pojedinačnom razgovoru (Skoko i Benković, 2009). Prije provedbe fokus grupa održan je informativni razgovor. Svi sudionici pristali su na sudjelovanje sukladno vlastitom interesu i načelima informiranog pristanka. U skladu sa svrhom i ciljem generirana su pitanja korištena u razgovoru sa sudionicima. Primjerice, sudionicima su postavljena sljedeća pitanja:

- *Kako to da si odabrao studirati Socijalnu pedagogiju?*
- *Što si prije upisivanja čuo o studiju/fakultetu i zastupljenosti muškaraca i žena?*
- *Kako je studirati Socijalnu pedagogiju?*
- *Kako je biti muškarac na studiju Socijalne pedagogije?*
- *Jesi li tijekom studija razmišljao o svojoj rodnoj ulozi?*
- *Imaš li iskustvo diskriminacije na studiju s obzirom na svoju rodnu ulogu?*

U prvoj fokusnoj grupi sudjelovalo je sedam studenata preddiplomskog studija Socijalne pedagogije. Duga fokusna grupa brojila je šest sudionika od kojih su trojica studenti preddiplomskog studija, a trojica studenti diplomskog studija. Obje fokusne grupe trajale su otprilike 85 minuta i provedene su u prostorijama studentske udruge na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Metode obrade podataka

Nakon provedbe fokusne grupe i prvotna preslušavanja audiozapisa razgovori su doslovno prepisani te su upravo prijepisi činili temelj kvalitativne analize. Jedinicu analize predstavljala je pojedina

fokusna grupa. U obradi podataka korištena je kvalitativna analiza teksta kojoj je cilj klasifikacija i oblikovanje apstraktnih pojmova iz empirijskoga gradiva (Rapuš-Pavel i Kobolt, 2008).

Analiza je slijedila sljedeće korake: prijepis razgovora iz fokusnih grupa, određivanje jedinica analize (pojedina fokusna grupa), određivanje jedinica kodiranja (dijelova teksta), određivanje kodova prvog reda (ključne riječi kojima se pojašnjava kontekst te se tekst početno sažima), određivanje kategorija (nastalih združivanjem kodova po sličnosti na većoj razini apstrakcije) čemu je zaključno slijedilo definiranje tema koje supsumiraju i povezuju kategorije u apstraktnije i nadređene cjeline. Važno je napomenuti da je proces analize zahtijevao neprestanu interpretaciju i vraćanje na početne kodove da bi se slijedila kružnost kvalitativne analize. Navedenim koracima interpretirani su tekstovi fokusnih grupa, a dobiveni su podatci argumentirani konkretnim izjavama sudionika. Prilikom kreiranja istraživačkog nacrti i izrade ovog rada rukovodilo se smjernicama za izvještavanje o kvalitativnim istraživanjima koje predlaže Ajduković (2014). U svrhu inicijalne obrade podataka korišten je računalni program za kvalitativnu analizu teksta NVivo 11. Program je korišten od inicijalnog kodiranja do generiranja tema.

Prikaz rezultata

Kvalitativnom analizom definirano je šest tema s pripadajućim kategorijama. Teme kojima muški studenti u istraživanju opisuju svoje doživljaje su:

- 1. rad s ljudima i jedinstvenost posla motiviraju za upis studija*
- 2. prisutnost rodni razlika u obrazovanju i tijekom studija*
- 3. relativno zadovoljstvo studijem i očekivanje veće participacije zbog muškog roda*
- 4. posebnosti muških studenata*
- 5. potreba za rodnim uravnoteženjem na studiju*
- 6. rodne specifičnosti u socijalnoj pedagogiji*

Rezultati analize bit će prikazani opisima tema i pripadajućih kategorija.

Rad s ljudima i jedinstvenost posla motiviraju za upis studija	Prisutnost rodni razlika u obrazovanju i tijekom studija	Relativno zadovoljstvo studijem i očekivanje veće participacije zbog muškog roda
Posebnosti muških studenata	Potreba za rodnim uravnoteženjem na studiju	Rodne specifičnosti u socijalnoj pedagogiji

Slika 1 Popis tema dobivenih kvalitativnom analizom

Rad s ljudima i dinamičnost posla motiviraju za upis studija

Ja sam isto prvenstveno zbog tog rada s ljudima i zato što smatram da mi se ne bi dalo raditi nešto što je točno određeno, nego se ide individualno od čovjeka do čovjeka i pomaže se, svakom čovjeku na različit način... E, to mi se sviđa... (FG/1)⁴.

Tablica 4 Prikaz teme Rad s ljudima i dinamičnost posla motiviraju za upis studija

Tema	Kategorije
Rad s ljudima i jedinstvenost posla motiviraju za upis studija	Zainteresiranost za rad s ljudima i visoka intrinzična motivacija za upisom studija
	Interes za studij zbog prethodnih pozitivnih iskustava sa socijalnom pedagogijom
	Jedinstvenost socijalnopedagoškog rada
	Zanimljiv i drugačiji studij

U sklopu navedene tematske cjeline sudionici opisuju i **objašnjavaju razloge zbog kojih su odlučili upisati Socijalnu pedagogiju**. Razlozi upisivanja studija su različiti, no vidljivo je da najviše govore o motiviranosti za rad s ljudima i zainteresiranosti za profesionalni razvoj unutar društveno-humanističkih znanosti. Također, posebno su istaknuli interese za kriminološko-penološke teme (*Prijavio sam se na to zbog, ponajviše zbog kriminologije, to područje me najviše zanima te da bih mogao raditi u nekim sastavnicama MUP-a (FG/1⁵)*). Osim navedenih interesa i velike osobne motivacije o kojoj su govorili muški studenti, dio njih ističe da im se interes za upis studija povećao zbog pozitivnih iskustava susretanja i upoznavanja rada socijalnih pedagoga. Opisujući doživljaj socijalnopedagoškog posla studenti navode da ih je privukla dinamičnost rada i fleksibilnost pri odabiru radnog mjesta nakon završetka studija. U skladu s tim navode: *Interesantno je i dodatan je plus to što imaš širi spektar zanimanja kasnije, ne moraš se na neko striktno područje usmjerit nego imaš više izbora tako da je to dodatan plus (FG/2); (...) Pa zbog te dinamike posla... mislim, puno je zanimljivije radit s ljudima, kad te svaki dan čeka nešto novo, nego u uredu za računalom... (FG/1). Na kraju, svi se sudionici slažu u tome da je studij Socijalne pedagogije specifičan te da omogućava drugačije perspektive i drugačiji pristup u radu s ljudima. (...) Drukčiji pristup, malo drugačije od onoga što se inače upisuje... (FG/2)*.

Rodne razlike u obrazovanju i tijekom studija

Ne više ko stereotip, nego ono generalno pravilo da tamo idu više jednog spola, tamo više drugog spola, al' da primijetio sam da se na društvene i tehničke dijeli to sad... (FG/2).

Tablica 5 Prikaz teme Prisutnost rodni razlika u obrazovanju i tijekom studija

Tema	Kategorije
Rodne razlike u obrazovanju i tijekom studija	Veća usmjerenost djevojaka na obrazovni uspjeh, postignuće i pomažuće profesije
	Relativna rodna prilagođenost studija
	Tema uspjeha kao nestereotipna ženska tema na studiju

Promatrajući **prisutnost rodni razlika tijekom studija i u obrazovanju** vidljivo je da muški studenti prepoznaju nekoliko važnih područja u kojima su uočljive rodne razlike. U skladu s tim navode

4 Na početku opisa svake teme izdvojen je citat sudionika koji najbolje ilustrira što određena tema obuhvaća.

5 Citati sudionika navode se kurzivnim tekstom.

da postoje muške i ženske razlike u obrazovanju i tijekom studija te da postoji **veća usmjerenost djevojaka na obrazovni uspjeh i postignuće**. Sudionici govore o tome da je obrazovni sustav prilagođeniji ženskom rodu što rezultira time da žene imaju bolje ocjene i da više teže visokom obrazovanju. (...) *Meni jedino pada na pamet istraživanje neko koje je pokazalo da je općenito naš sustav školovanja prilagođeniji ženama. I srednja škola i osnovna i fakultet... sad ne znam koji su bili razlozi zašto ženama al' žene su valjda više za to učenje, učenje, reproduciranje znanja i to... kao da to ženama više leži...* (FG/1). Istaknuli su da su studentice aktivnije na predavanjima i da su im, za razliku od muških studenata, vrlo važne ocjene. Sudionici također opisuju i manjak motivacije muških učenika za upisom studija Socijalne pedagogije te govore o tome da primjećuju da **žene češće upisuju društvene studije i pomažuće profesije dok su muški učenici usmjereniji na tehničke fakultete**. (...) *Učiteljski... pa i mi po tom svemu bi spadali pod neko žensko zanimanje, dok elektrotehnika i slična usmjerenja bi bila tipično ovoga muška...* (FG/2). **Sudionici smatraju da postoje muško-ženske razlike prilikom odustajanja od fakulteta, i to u smjeru da navode da muški studenti češće odustaju od fakulteta**. Razlog tomu vide u tome što se mladići češće preispituju žele li raditi u području socijalne pedagogije, no ističu i utjecaj društva na rodne razlike u odustajanju od fakulteta. Pri tome navode da je stav društva prema djevojkama stroži i da se pri odustajanju od fakulteta više suočavaju s predrasudama. Primjerice, sudionici navode sljedeće izjave: *Pa ja mislim da općenito, lakše je muškarcima odustati od nekih stvari u životu... mislim da se oni neće bojati nekih predrasuda u društvu, mislim da njima nije toliko stalo kako će njih društvo gledati ako će odustat, mislim da je više ženama stalo do toga* (FG/1); (...) *A možda je curama veći pritisak uspjeha, očekivanja... možda okolina više očekuje od cura, možda je to...* (FG/1). Uz navedeno, važno je napomenuti da se jedan dio sudionika slaže u tome da je odustajanje od fakulteta primarno individualna odluka koja nije toliko zavisna od društvenog utjecaja na rodnu ulogu.

Druga kategorija ističe doživljaj **relativne rodne prilagođenosti studija** socijalne pedagogije. Većina sudionika slaže se s tim da su **nastavni materijali na studiju Socijalne pedagogije jednako prilagođeni svima**, bez obzira na rod/spol. Sudionici navode: *Pa ja mislim da se tu nema previše čega mijenjat. To su ti kolegiji koje mi moramo svladat da bi i mi jednog dana postali socijalni pedagog. I ono svi smo znali kad upisujemo faks, ako nas to zanima to ćemo i upisat...* (FG/2); (...) *Mislim da je studij prilagođen i jednom i drugom spolu i da tu nema potreba za dodatnim prilagodbama* (FG/1). Dio sudionika misli da su **neki materijali ipak prilagođeniji ženama** što primjećuju u načinu nekih **predavanja koja su dominantno usmjerena na emocije** i da su neki materijali pisani isključivo u ženskom rodu. (...) *Zna zalomit tu i tamo kod nekog upitnika da su kao rečenice u ženskom rodu...* (FG/2); (...) *Pa i ja isto mislim, možda eto neke su prezentacije one ženskaste...* (FG/2).

Uz navedene kategorije, ova tema sadrži i **kategoriju Uspjeh kao nestereotipna ženska tema**. Navedena kategorija ističe se svojom posebnosti i govori o percepciji muških studenata o tome koje su najčešće teme među djevojkama na studiju. Sudionici navode da djevojke na studiju ne pridaju važnost stereotipno ženskim temama (stereotipno ženske teme sudionici definiraju na način da su to teme koje obuhvaćaju razgovore o odjeći, kozmetici i slično) te da posebice izbjegavaju takve teme kada su prisutni muški studenti. S druge strane ističu da **djevojke na studiju velik dio vremena provode u razgovorima o studiju, obvezama na studiju, ispitima, ocjenama i radu volontiranjem ili praksom**. Navedeno je vidljivo iz sljedećih izjava sudionika: (...) *Čini mi se da je baš tema oko učenja i ocjena, da je to češće kod cura tema. Da su one za to nekako jako zagriženije*

i onda stvore pritisak... (FG/1); (...) Puno češće iskustvo da razgovaraju o iskustvu, poslu, volontiranju, nečem što nam se dogodilo... (FG/1); (...) Obično su teme svakodnevne, svakodnevne aktivnosti, doživljaji i događaji... (FG/2).

Relativno zadovoljstvo studijem i očekivanje veće participacije zbog muškog roda

(...) Krenula je neka rasprava i mene su forsirali baš iz tog, ajmo reć, spolna diskriminacija, kao ti si muško pa češ reći, ali ja sam to glatko odbio... (FG/2)

Tablica 6 Prikaz teme Relativno zadovoljstvo studijem i očekivanje veće participacije tijekom studija zbog muškog roda

Tema	Kategorije
Relativno zadovoljstvo studijem i očekivanje veće participacije tijekom studija zbog muškog roda	Pozitivan doživljaj studija
	Veći pritisak na muške studente da sudjeluju u raspravama
	Nedostaci studija iz muške perspektive

U sklopu teme **relativnog zadovoljstva studijem i participacije tijekom studija zbog muškog roda** sudionici uglavnom iskazuju pozitivna iskustva. Svi sudionici naglašavaju izrazito **dobru atmosferu na studiju i fakultetu** od samog početka studiranja. Pozitivnoj atmosferi, prema navodima sudionika, pridonosi manji broj studenata na godini, bliski odnosi, osjećaj da ih nastavnici prihvaćaju i poštuju te puno praktičnih sadržaja i aktivnosti kojima studenti mogu stjecati nova znanja i usavršavati svoje vještine. Primjerice, sudionici navode: *(...) Sama činjenica da nas je četrdeset, otprilike, na godini, stvara sliku da je, da su odnosi bliži, da se lakše međusobno upoznat, da nam manje vremena treba i da postoji taj neki drugačiji odnos s obzirom ne znam, na Pravu, njih je stotine i nisu ni obavezna predavanja, ne dolaze na fakultet. Tako da je ta atmosfera sama puno bolja nego na ostalim fakultetima. (FG/1); Najbolji dio mi je zapravo volontiranje i to što u sklopu cijelog studija ima dosta praktičnih stvari, to je baš, ono, gdje odmah zapravo radimo s ljudima i gdje stječemo to iskustvo koje nam je ključno, zapravo, kasnije. Sve skupa, super... (FG/1). Što se tiče **participacije muških studenata, odnosno sudjelovanja u raspravama**, dominantan je doživljaj da vlada pritisak na muške studente da sudjeluju u raspravama. Sudionici navode da iz njihove percepcije ne sudjeluju previše u raspravama, no kada se uključuju to je najčešće kada je tema u njihovu interesu ili ako ih se izravno pita za mišljenje: *Iz nekih svojih osobnih razloga sam krenuo više manje biti sa strane i ukoliko se mene direktno pita onda u svoje ime i odgovorim, tak da, baš ne iskačem pretjerano u ime grupe ili bilo čije tuđe ime, više se držim sebe... (FG/2).* Sudionici uglavnom izbjegavaju uključivati se u rasprave s kolegicama kada su teme ocjene ili učenje za ispite te izbjegavaju rasprave kada procijene da bi se mogle razviti nesuglasice ili sukobi. Također, sudionici navode **da povremeno osjećaju pritisak kolegica ili nastavnika/ca da se uključe u rasprave što im izaziva osobnu nelagodu**. Općenito, sudionici ne vole na fakultetu iznositi osobna iskustva što posljedično utječe na nizak interes za uključivanjem u rasprave. Također, u sklopu ove teme sudionici navode i neke **nedostatke studija iz vlastite perspektive**. Dio sudionika navodi da su im neispunjena očekivanja vezana uz preddiplomski studij te da u tom dijelu studija postoji nedostatak kriminološko-penoloških tema u toj fazi studija te da su predavanja usmjerena više na rad s djecom i mladima, nego s odraslima. Tako primjerice navode: *(...) Znači preddiplomski mi je dosta falio ovaj dio kriminološko penološki budući da ja kad sam se upisivao na ovaj studij intencija je bila jednog dana radit u zatvorskom sustavu ili unutar MUP-a (FG/2) ili (...) Ono što mislim da**

na preddiplomskom stvarno nedostaje iskustvo ili barem znanje rada sa odraslima (FG/2). Nadalje, sudionici kao specifičan problem navode da je **dio predavanja previše usmjeren na razgovore o osjećajima, mislima i samoprocjeni te da im fali više „konkretnijih“ predavanja.** U redu je biti svjestan svojih emocija i drugih osjećaja, ali: 'kako si se ti osjećao dok se netko drugi osjećao dok se četvrti osjećao' je već malo pretjerano i naporno. (FG/2) ili (...) I malo, iako mi, puno puno puno struke leži na tim osjećajima, mislima, razmišljanju, možda malo ima previše toga... (FG/2).

Posebnosti muških studenata na studiju Socijalne pedagogije

Više znamo ženskih tema i ženskih priča, problema od neke muške populacije koja ne studira sa ženama. Jednostavno slušaš, čuješ, oko tebe su i sigurno da znamo više nego dečki s FER-a... (FG/1).

Tablica 7 Prikaz teme posebnosti muških studenata na studiju Socijalne pedagogije

Tema	Kategorije
Posebnosti muških studenata na studiju	Veća osjetljivost kao rezultat studija i sazrijevanja
	Fleksibilnost i osjećaj „posebnosti“
	Ambivalentan odnos prema nedostatku muškog društva na studiju
	Pozitivna diskriminacija muških studenata

Dio sudionika navodi da primjećuje **veću osjetljivost** kod sebe te da su osjećajni i senzibilniji u kontaktu s osjetljivim skupinama s kojima se susreću. (...) *Pa da, možda da sam senzibilniji, osjećajni jer sam u tom okruženju gdje se mijenjaju moji pogledi* (FG/1). Sudionici iskazuju da kod sebe nisu uvidjeli promjene u doživljavanju roda u odnosu na razdoblje prije upisa Socijalne pedagogije. (...) *Moram primijetiti da nije bilo neke velike i značajne razlike između mog osjećaja roda i svega toga tako da ne mogu govoriti o nekoj promjeni* (FG/2). Nadalje, sudionici se osvrću na vlastitu zrelost i na osjećaj „muškosti“. U tom kontekstu navode da **do promjene u njihovu doživljavanju okoline i razvoju veće osjetljivosti dolazi zbog općenitoga sazrijevanja**, a da okruženost većinski ženskim kolegicama pozitivno utječe na njihov osjećaj „muškosti“. Na takvo razumijevanje upućuju sljedeće izjave sudionika: (...) *Više bi to pripisao tome da sam sad zreliji, stariji pa zbog toga, a ne zato kaj sam okružen ženskama* (FG/2); (...) *možda čak se i osjećaš više muško jer si okružen samim ženama tak da mislim da to nema neku negativu već pozitivnu stranu tog rodno osvještavanja samog sebe...* (FG/2). Sudionici govore i o tome kako su tek upisivanjem Socijalne pedagogije počeli razmišljati o vlastitome rodu: (...) *Ne osjećam ugroženost svoga roda, nikako, samo što dok nisam upisao ovaj faks nisam ni razmišljao o rodu i spolu i razlikama između toga i sad* (FG/2). O pitanju **obilježja muških studenata** vidljivo je da muškim studentima nije problem biti muškarac u većinski ženskoj grupi te da je to zapravo pozitivna promjena okoline koja zahtijeva određenu **prilagodbu i navikavanje.** (...) *Pozitivna promjena okoline. Mislim svaki čovjek se treba naučit prilagodit onome što ga snađe u tom momentu tako da... Izvoli pa se snađi... Al ne, meni to osobno ne predstavlja neki problem tako da... Dapače novo društvo, nova znanja, iskustva itd. Meni odgovara...* (FG/2). Zanimljivo je spomenuti da se od muških studenata očekuje da znaju popraviti tehničke kvarove računala ili računalne opreme tijekom predavanja. Navode da je pozitivno to što ima više studentica na studiju jer mogu usavršiti interakciju sa ženama. (...) *Pa možda je prednost što sad ima više žena jer mi možemo nekak usavršit tu interakciju s njima jer smo prije bili više u interakciji s muškarcima* (FG/1). Osim toga, znaju puno više o ženskim temama i pričama od kolega s tehničkih fakulteta. Govoreći o **doživljaju muškog društva na studiju** vidljivo je da jednom dijelu studenata manjak muškog

društva na studijskoj godini odgovara i smatraju da ga ne kompenziraju izvan fakulteta, dok drugi dio studenata verbalizira potrebu za muškim društvom. (...) *Meni se čini sad da bi bilo jako dobro da ima više dečkiju. Sad nekako, osjećam...* (FG/1). Govoreći o diskriminaciji vidljivo je da muški studenti govore o **pozitivnoj diskriminaciji muških studenata** te opisuju njezine specifičnosti. Napominju kako osjećaju da su u boljem položaju. (...) *Vidi se, ne znam, na volontiranjima imam osjećaj da nam je lakše... Ne znam, ja se isto osjećam kao da sam u boljem položaju zbog toga...* (FG/1). Navode i specifičnosti odnosa nastavnika i muških studenata. (...) *Mislim da je odnos profesora prema nama malo specifičan. Koliko god se oni trude biti objektivni, tj. trebali bi se truditi biti objektivni, a vidjelo se već od prvog tjedna... svaki profesor je prokomentirao: O, imamo pet dečkiju, to je neki rekord* (FG/1). Zbog manjeg broja studenata nastavnici im lako zapamte imena, imaju prema njima individualni pristup te često govore da bi voljeli da bude više muških studenata na studiju. Sudionici govore da im studentice pružaju pozitivan doživljaj diskriminacije na način da im to ne smeta. (...) *Ja koliko sam stekao dojam do sad, ako i osjete, ne smeta, tj. ne zamaraju se previše time, vjerojatno su i one svjesne koji je razlog svemu tome i da je to, više neki prirodni proces zbog čega se to događa, da nema neke namjerne diskriminacije i ne osjećaju se kao da su zakinute za nešto...* (FG/1).

Potreba za rodним uravnoteženjem studija

(...) *Onda bi trebalo pomuškarčit, maskulinizirat to zanimanje, da bude i veći broj tih socijalnih pedagoga na kraju, da završe taj fakultet da se mogu i zaposlit...* (FG/1).

Tablica 8 Prikaz teme potreba za rodним uravnoteženjem studija

Tema	Kategorije
Potreba za rodним uravnoteženjem na studiju	Potreba za većim brojem muškaraca tijekom studija i prakse
	Iznenadenost omjerom muškaraca i žena na studiju
	Različiti doživljaji okoline u vezi muško- ženskog omjera
	Nesvrhovitost odvojenih lista pri upisu

Tema o potrebi za rodним uravnoteženjem na studiju obuhvaća doživljaje sudionika kojima su govorili o postojanju potrebe za većim brojem muškaraca tijekom studija i prakse, o osobnoj iznenadenosti zatečenim muško-ženskim omjerom na studiju i različitim dojmovima okoline u vezi s navedenim omjerom. Muški studenti navode da bi htjeli maskulinizirati studij i upoznati muške socijalne pedagoge u praksi. Osim toga, smatraju poželjnim da se izjednači omjer muških i ženskih studenata na studiju. (...) *Bilo bi dobro, kao i sve u životu kad bi bilo podjednako muških ko i žena... Eto... možda bi nekako, malo bi se promijenila atmosfera* (FG/2). **Iznenadenost omjerom muškaraca i žena pri upisu** govori o iznenadenosti muških studenata brojem ženskih studentica prilikom upisivanja studija. (...) *Ali me iznenadilo kad smo dobili one, one liste za prijamni i kad sam ja pogledao ta imena, nisam mislio da je baš toliki omjer, već po tome se vidjelo da je jako velika razlika. Onda kad smo upisali me više nije toliko iznenadilo, ali u tom trenutku mi je baš bio šok* (FG/1). **Opisujući doživljaje okoline**, studenti navode različita iskustva. U većini njihovih opisa vidljivo je da okolina studiranje s više studentica smatra prednošću. (...) *Spomenem i tu činjenicu spolnu rodnu tak da oni na to gledaju kao ah blago tebi buduću da je jedan dobar dio njih spada pod ova tehnička zanimanja strojarstvo, elektrotehnika...* (FG/2). Muški **studenti nailaze na iznenadenost prijatelja i obitelji** kada opisuju veću zastupljenost ženskih studentica. (...) *Pa ne znam ja sam doživio, ne znam... kako sam godinama radio i sad odjednom upisao faks, a šta: Ekonomiju? Pravo? FER? Svi idu*

na to nešto kao, onda kažem Socijalnu pedagogiju, kažem šta je to... 'Pa šta si to ti dečko upisao?'. Znao sam dobiti takve reakcije. Ili na poslu jer sad radim i sad netko me pita šta si upisao i kažem, a svi: 'Kud tu? Tu žene idu.' Doživio sam to dosta puta... (FG/1). Zanimljivo je i da, iako iskazuju želju za rodnim uravnoteženjem, svi studenti navode da **ne postoji potreba za odvojenim listama** jer bi kriteriji upisivanja studija trebali biti jednaki za sve. (...) *Mislim da to ne bi bilo korektno. Čisto, mislim, da bi kriteriji trebali biti jednaki za sve, a sad je, na struci je da se vidi kak se može povećati, ne, a da se zadrže jednaki kriteriji* (FG/1).

Rodne specifičnosti u socijalnoj pedagogiji

(...) *Nama ide u korist jer jednostavno nema dovoljno muških da bi to bilo moguće pa onda smo možda traženiji...* (FG/2).

Tablica 9 Prikaz teme Rodne specifičnosti u socijalnoj pedagogiji

Tema	Kategorije
Rodne specifičnosti u socijalnoj pedagogiji	Prisutnost rodnih stereotipa u radu i zapošljavanju muških socijalnih pedagoga
	Prednosti muškog roda u izravnom radu
	Rodne uloge u radu s korisnicima nisu od presudne važnosti

Rodna specifičnost u socijalnoj pedagogiji obuhvaća doživljaj sudionika u vezi s muško-ženskim razlikama u profesionalnom identitetu i radu socijalnih pedagoga. Sudionici govore o tome da su **muškarci u prednosti u izravnom radu s korisnicima**. Najviše se osvrću na rad s korisnicima koje susreću tijekom svojeg volontiranja ili studentske prakse te primjećuju da korisnici u pojedinim situacijama bolje reaguju na socijalnog pedagoga muškog roda, da muški studenti mogu bolje razumjeti korisnika muškog roda, dok studentice više osjećaju strah pri radu s korisnicima za razliku od muških studenata. Navedeno je vidljivo u sljedećim izjavama sudionika: (...) *Ne znam, ja nikad nisam doživio vrijeđanje ili da su ono djeca bezobrazna prema meni dok su sve cure doživjele, skoro... više slušaju, ne znam, prihvaćaju me više nego cure...* (FG/1); (...) *Pogotovo kad su u pitanju djeca i mladi da se ponekad nekome lakše otvoriti, pogotovo u pubertetu nekome tko je istog spola...* (FG/1); (...) *Ja mislim da su studentice malo uplašene, ne znam, dođu u Dugave prvi put i ono joj, ono strah, više šute, više se boje reć, boje se reakcija...* (FG/1). Također, u sklopu ove teme sudionici promišljaju o **rodnim stereotipima u radu i zapošljavanju**. Ističu specifične pretpostavke vezane uz muški rod u socijalnoj pedagogiji, s kojom populacijom smatraju da muški i ženski socijalni pedagozi rade i koje su razlike u tome. Sudionici ističu da je rad s odraslom populacijom više za socijalnog pedagoga muškog roda, dok je rad s djecom i mladima za socijalnog pedagoga ženskog roda. Unutar toga javlja se i pretpostavka da je socijalna pedagogija u nekim svojim područjima bolje zanimanje za mušku osobu, posebice rad u zatvorskom sustavu. Navedeno je vidljivo u sljedećim izjavama sudionika: (...) *Definitivno da... ovaj neki dio, rad s mlađom populacijom, pogotovo recimo socijalni pedagozi u školi, to bi se svrstalo u ovu grupu žensku... ljudi često zaboravljaju da je ova profesija zastupljena i u dijelu zatvorskog sustava i onda bi to više stavili u kućicu muških zanimanja* (FG/2). Uvidom u izjave sudionika vidljive su i specifične pretpostavke vezane za muški rod u području zapošljavanja. Govore o tome da se muškarcima koji završe Socijalnu pedagogiju lakše zaposliti, a da je ta potreba usko vezana uz važnost muških i ženskih pozitivnih uloga u radu s korisnicima, posebice kada se govori o kontekstu grupnog rada gdje voditelji predstavljaju pozitivne modele muško-ženskih odnosa. Važno je spomenuti da većina sudionika navodi, usprkos

postojanju prethodno navedenih stereotipa, da su muškarci u određenoj prednosti unutar socijalne pedagogije, ženski socijalni pedagozi svojim kvalitetnim radom doprinose smanjivanju stereotipa. Naglašavaju na kraju da **rodne uloge nisu od presudne važnosti u radu s korisnicima.** (...) *Neke osobne karakteristike budu presudnije od karakteristike spola, osobne karakteristike znanja i vještine terapeuta* (FG/2). Kao najvažnije čimbenike uspješna i kvalitetna rada navode autentičnost u radu, osobne karakteristike i učenje na temelju iskustava. Smatraju da svaki korisnik zahtijeva jedinstven pristup, što posljedično utječe na to da svaki socijalni pedagog mora posjedovati širok spektar kvaliteta da bi mogao adekvatno odgovoriti na potrebe korisnika. (...) *Širok spektar populacije pa treba biti širok spektar kvaliteta i svaki od nas je za neš' možda spremniji, sposobniji i bolji, a nešto mu možda osobno ne odgovara pa tu možda spolno i nije tako bitna razlika...* (FG/2).

Rasprava

Rezultati dobiveni kvalitativnom analizom govore o širokoj lepezi raznolikih doživljaja, razmišljanja i osobnih iskustava muških studenata Socijalne pedagogije. Generalno, sudionici su govorili o doživljajima vezanim uz studij Socijalne pedagogije i profesiju, utjecaju studija na njihov identitet te su opisivali iskustva i doživljaje vezane uz karakteristike i položaj muških studenata / stručnjaka socijalnih pedagoga.

Osvrćući se na doživljaj **cjelokupnoga studija Socijalne pedagogije**, sudionici su prvo istaknuli odrednice vlastite **motivacije za upisom**. S obzirom na to govorili su o vlastitoj intrinzičnoj motivaciji za rad u području socijalne pedagogije koja je potaknuta doživljajem dinamičnosti posla, širokim mogućnostima zapošljavanja i zainteresiranosti za rad s ljudima koji imaju probleme u ponašanju. Slično tome govore i rezultati istraživanja koji su, prilikom istraživanja zadovoljstva i procjene kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija (Ricijaš i sur., 2006), došli do rezultata da su specifični interesi studenata Socijalne pedagogije rad s maloljetnim delinkventima, obiteljima u psihosocijalnom riziku te djeci i mladima u obrazovanju. Osim intrinzična interesa za upis studija, značajan utjecaj ima i percepcija rodni uloga i rodni stereotipa u nekom području (Baranović i sur., 2015) te je s obzirom na to posebno zanimljiv specifičan interes muških studenata za kriminološko-penološkim temama u socijalnoj pedagogiji. Iako sudionici odabiru studij Socijalne pedagogije, koji spada u skupinu „ženskih profesija“, govore o doživljaju da je područje kriminologije za muške socijalne pedagoge, što može upućivati na poveznicu gore spomenutih stereotipa prilikom odabira studija. Interdisciplinarnost socijalne pedagogije vidljiva je i u studijskom programu te raznolikim poslovima u okviru brojnih institucija (socijalne skrbi, pravosuđa, odgoja i obrazovanja, zdravstva, privatnih praksi, nevladinih organizacija, itd.) što može pridonijeti doživljaju dinamičnosti i jedinstvenosti posla te zadovoljstvu mogućnostima razvoja karijere o kojima govore muški studenti. Nadalje, **sudionici su zadovoljni studijem Socijalne pedagogije**. Posebno su istaknuli mogućnost razvoja brojnih vještina i znanja, sudjelovanje u praktičnim dijelovima nastave i dobru atmosferu što je ponovno u skladu s gore navedenim istraživanjem Ricijaš i sur. (2006) gdje su studenti Socijalne pedagogije istaknuli zadovoljstvo navedenim aspektima studija. O pitanju **participacije muških studenata na studiju** može se primijetiti da sudionici sudjeluju u raspravama kada je tema u njihovu interesu, no govore i o „osjećaju pritiska“ za sudjelovanjem zbog dobivanja perspektive muškog roda u raspravama. Ovdje se može govoriti i o nepoštivanju slobodne volje za uključivanjem u participaciju koja podrazumijeva da svaka osoba mora biti u mogućnosti samostalno odlučiti na

koje načine želi sudjelovati i do koje razine (Jeđud Borić, 2017). Muški studenti govore da su im ponuđene mogućnosti i prilike za sudjelovanje, no da se nekada ne poštuje njihovo pravo da ne sudjeluju, već ih se prisilno uključuje u rasprave da bi se dobilo muško gledište. Također, jedan od nedostataka studija u uskoj je vezi s doživljajem muških studenata da je studij u većoj mjeri orijentiran na emocije. Navedeno se može gledati utjecajem odgoja i socijalizacije u pokazivanju emocija ovisno o rodu/spolu. Za žene je uobičajeno razgovarati o svojim emocijama i prije shvaćaju što drugi osjećaju, dok muškarci žele riješiti probleme drugih i ne znaju dobro verbalno izraziti emocije (Van Oosten i Van der Vlugt, 2004). Na studiju Socijalne pedagogije prisutna je veća zastupljenost žena (studentica i nastavnica), što posljedično u nekoj mjeri može utjecati na procese poučavanja o odnosu s korisnicima i većoj usmjerenosti na izražavanje i razumijevanje emocija.

Utjecaj studija na formiranje osobnoga i profesionalnog identiteta vidljiv je u nekoliko područja u kojima studenti opisuju primijećene rodne razlike tijekom studija i u praksi. Navode da iskustvo studiranja Socijalne pedagogije i **studiranja u većinski ženskoj grupi dovodi do veće osviještenosti i povećanja senzibilnosti za rodne razlike**. Povećanu senzibilnost muškaraca pomažućih profesija primijetila je i autorica Christie (2006) koja je, razgovarajući s muškim socijalnim radnicima, uočila da oni unutar svoje profesije zauzimaju dvije uloge — heroj ili senzibilan muškarac. Uloga heroja vezana je uz percipiranu rodnu sposobnost muškarca da spriječi nasilje ili da bude nasilan, dok je uloga senzibilna muškarca vezana uz one muškarce koji su asertivni i empatični te imaju kapacitet razgovarati o osjećajima i rješavanju osobnih problema. Nadalje, Cross i Bagilhole (2002) proveli su kvalitativno istraživanje s desetoricom muškaraca koji rade u tipično ženskim zanimanjima i došli su do rezultata da su muškarci koji se bave tim profesijama često izloženi predrasudi da se na njih gleda kao „manje muškarce“ te da se često suočavaju s pitanjima okoline o svojoj seksualnosti. S obzirom na to, muškarci iz navedenog istraživanja govore o razvoju specifičnih strategija da bi zadržali dominantan muški identitet — usmjerenost na karijerni uspjeh i rješavanje problema te distanciranje od ženskih kolegica (Cross i Bagilhole, 2002). Iako muški studenti nisu govorili o susretanjima s ovim izazovima, istaknuli su da im se doživljaj vlastitoga muškog identiteta nije promijenio te da ih se općenito, prema prirodi, doživljava empatičnijima i senzibilnijima za socijalne probleme. Baranović i sur. (2015) smatraju da posebnost muškaraca, koji upisuju studije društveno-humanističkog područja, čini visoki kulturni kapital, odnosno da su u puno većoj mjeri odgajani na način da razvijaju vlastitu osjetljivost i uvažavanje potreba drugih ljudi. Muškarci su motivirani za pomažuće profesije jer su tijekom odgoja usmjeravani na to da budu socijalno osjetljivi te unutar karijere pomagača imaju priliku iskazati i neke osobine koje se smatraju tradicionalno ženskim: briga, skrb, empatija i asertivnost (Cross i Bagilhole, 2002).

O **pitanju rodni specifičnosti u radu s korisnicima** sudionici govore da su muški studenti spremniji izložiti se u konfliktnijim situacijama tijekom volontiranja i praktične nastave od ženskih studentica. No, svi sudionici slažu se s tim da su tijekom psihosocijalnog rada puno važnija osobna obilježja i autentičnost stručnjaka u radu nego rodna uloga. Navedeno je u skladu s istraživanjima gdje se među ostalim ispitala važnost rodni uloga stručnjaka i korisnika tijekom razvoja mentorskih odnosa i provođenja odgojnih mjera (Komar i Jeđud Borić, 2015; Ricijaš i sur., 2014). Autori zaključuju da rod ima važan, ali ne i izravan utjecaj na pružanje pomoći korisniku. Sudionici se slažu s tim da profesionalnu kompetentnost socijalnog pedagoga čine njegova znanja i vještine i osobne karakteristike, što je u skladu s već otprije definiranim ključnim elementima profesionalne

kompetencije socijalnih pedagoga: profesionalna znanja, vještine i osobni potencijali i talenti (Žižak, 1997).

Jedan od najzanimljivijih rezultata ovog istraživanja je područje **pozitivne diskriminacije muških studenata**. Pozitivna diskriminacija studenata usko je vezana uz saznanja o položaju muškaraca unutar socijalne pedagogije. Sudionici govore o iskustvima povoljnijeg položaja tijekom studiranja, prilikom volontiranja i prakse. Taj povoljan položaj vide i u nastavku svoje karijere te opisuju primjere i anegdotalne situacije u kojima se govori da muški socijalni pedagozi imaju veće mogućnosti za zapošljavanje i napredovanje. Postojanje povoljnijeg položaja muškaraca u profesijama u kojima dominantno rade žene, primijećeno je u nekoliko istraživanja (Cross i Bagilhole, 2002; Evans, 1997; Simpson, 2004; Williams, 1992). Spomenuta istraživanja zaključila su da muškarci u pomažućim profesijama nailaze na prednosti poput lakšeg zapošljavanja i napredovanja koje povoljno utječu na njihovu karijeru. Navedene prednosti usko su vezane uz manjinski položaj muškaraca u grupi (Simpson, 2004) i osobine muškaraca koje se tradicionalno vežu uz njihov rod — vještine vođenja, informacijska kompetencija, usmjerenost na rješavanje problema i karijeru (Evans, 1997). S druge strane pozitivne diskriminacije, muški studenti Socijalne pedagogije istaknuli su u ovom istraživanju potrebu za većim susretanjem muških socijalnih pedagoga i učenjem od njih. Smatraju da im nedostaje muških modela unutar profesije te je potrebno razmisliti kako se može odgovoriti na iskazanu potrebu. Unatoč potrebi, sudionici su suglasni u tome da ne žele odvojene upisne liste na studiju u svrhu postizanja jednakog broja muških i ženskih studenata Socijalne pedagogije. Muški studenti smatraju da nije ispravno da se osoba upisuje na fakultet na temelju roda/spola, što je u skladu s istraživanjem „Muškarci i rodna ravnopravnost u Hrvatskoj“ (Bijelić, 2011) čiji rezultati govore da muškarci imaju pozitivan stav prema rodnoj ravnopravnosti.

Ograničenja istraživanja

Ograničenja ovog istraživanja vezana su uz to da je doživljaj studiranja muških studenata sagledan samo iz jedne perspektive — perspektive muških studenata. Da bismo se približili cjelovitu razumijevanju ovog društvenog fenomena, svakako bi bilo potrebno obuhvatiti višestruke perspektive. U skladu s tim trebalo bi istražiti kako ženske studentice, nastavnici i nastavnice te stručnjaci i stručnjakinje u praksi doživljavaju manji broj muškaraca u području socijalne pedagogije te kako vide njihove karakteristike i položaj. Rezultate ovog istraživanja bilo bi značajno verificirati s novim generacijama muških studenata. Također, istraživanjem su obuhvaćeni svi studenti akademske godine 2015./2016. te bi u nekim budućim istraživanjima svakako bilo potrebno obuhvatiti više studentskih generacija tijekom nekoliko godina. Jedna vrijedna perspektiva ove teme bila bi i perspektiva korisnika s kojima rade socijalni pedagozi. Posebno izazovnim u ovom istraživanju pokazalo se etičko načelo anonimnosti budući da svi nastavnici i studentice znaju muške studente svih studijskih godina. Istraživači su morali posebnu pozornost posvetiti tomu da sačuvaju anonimnost sudionika budući da se u kvalitativnim istraživanjima zaključci najčešće potkrepljuju izjavama sudionika.

Zaključak

Motivacija za ovu temu proizašla je iz osobnih iskustava istraživača koji su u vrijeme provedbe bili studenti Socijalne pedagogije. Tijekom studiranja susretali su se s manjim brojem muških studenata i brojnim anegdotama vezanim uz manju brojnost. S druge strane, iz znanstvene i profesionalne perspektive bilo je vidljivo da u području socijalne pedagogije nedostaju istraživanja o ovoj temi. Potaknuto osobnim iskustvom i istraživačkom znatiželjom pokrenuto je ovo istraživanje u kojem su se, tijekom cijeloga istraživačkog procesa, otvorile brojne mogućnosti za učenje o vlastitim rodnim i profesionalnim ulogama istraživača. Pitanje subjektivnosti nastojalo se postići rodnom uravnoteženosti tima i mentorstvom nastavnice. Važno je naglasiti aktualnost i zainteresiranost socijalnih pedagoga za ovu temu tijekom provedbe istraživanja i nakon njega. Tijekom istraživanja potaknute su male inicijative za poboljšanje kvalitete života muških studenata na fakultetu i održana je Tribina pod nazivom „Rod i spol u psihosocijalnom radu“. Na Tribini su prikazani rezultati istraživanja te je održana moderirana rasprava u kojoj su gosti predavači, zajedno sa sudionicima, raspravljali o vlastitim iskustvima utjecaja roda, percipiranim razlikama u radu s korisnicima i odnosu s kolegama. Tema, procesi unutar istraživanja i izvan njega, ukazali su na dinamičnost i životnost kvalitativnih istraživanja te otvorili nove perspektive i spoznaje vezane uz manji broj muških socijalnih pedagoga.

Istraživanje je omogućilo uvid u jedno novo i neistraženo područje unutar profesionalnog identiteta socijalnih pedagoga. Pokazalo se da su muški studenti specifično motivirani za studij Socijalne pedagogije, zanima ih područje kriminologije i penologije, rad s mladim i odraslim osobama u sukobu sa zakonom. Iz perspektive muških studenata, studij Socijalne pedagogije i studiranje u većinski ženskoj grupi za njih predstavlja posebno iskustvo koje pridonosi njihovoj osobnoj osviještenosti i razvijanju komunikacijskih vještina, empatičnosti i prilagodljivosti. Govoreći o diskriminaciji zbog manjeg broja muškaraca, vidljivo je da govore o prisutnosti pozitivne diskriminacije muškaraca socijalnih pedagoga i studenata te u praksi. Posljedica je prisutnosti pozitivne diskriminacije i pozitivan dojam prema mogućnostima zapošljavanja i razvoju karijere unutar socijalne pedagogije.

Doživljaji sudionika otvaraju nove mogućnosti daljnjeg i dubljeg istraživanja ove teme. Bilo bi vrijedno istražiti žensku perspektivu ove teme te istraživanje proširiti i na socijalne pedagoge u praksi. Također, bilo bi zanimljivo pronaći tzv. kritičan uzorak onih muškaraca koji nakon preddiplomskog studija nisu nastavili diplomski studij gdje bi se mogli dobiti dublji uvidi u motivaciju za posao socijalnog pedagoga. U kontekstu pozitivne diskriminacije, otvaraju se pitanja vezana uz (ne)jednake mogućnosti zapošljavanja muških i ženskih socijalnih pedagoga, kao i mogućnosti razvoja karijera s obzirom na spol/rod.

Nejednak broj muških i ženskih socijalnih pedagoga utječe na proces feminizacije unutar socijalne pedagogije te istraživanje upućuje na potrebu motiviranja većeg broja muških studenata za ovu profesiju. Da bi se motivirao veći broj potencijalnih muškaraca za rad u socijalnoj pedagogiji, potrebno je dio promocije studija usmjeriti na specifične interese muškaraca i kao pozitivne modele u promociju uključiti muške socijalne pedagoge. U kontekstu nastavnog plana i programa studija potrebno je razmotriti zastupljenost tema koje se odnose na rodne specifičnosti muškaraca i žena da bi se povećala znanja i kompetencije studenata u tom području. Na studiju je nužno razmotriti i omjer i kvalitetu tema koje se bave djecom i mladima te odraslima s problemima u ponašanju da bi se studentima Socijalne pedagogije pružile jednake mogućnosti razvoja znanja i vještina u

svim područjima socijalne pedagogije. Doprinos ovog istraživanja ogleda se u stjecanju uvida u perspektivu muških studenata o studiranju i radu u socijalnoj pedagogiji gdje su sudionici ukazali na značajne procese i odnose koji nastaju rodnim nerazmjerom. Manji broj muškaraca u socijalnoj pedagogiji dio je svakodnevnog radnog okruženja te je važno poticati daljnja istraživanja i refleksije o utjecajima ovog fenomena na razvoj socijalnopedagoške profesije.

Literatura

- Ajduković, M. (2014). Kako izvještavati o kvalitativnim istraživanjima? Smjernice za istraživače, mentore i recenzente. *Ljetopis socijalnog rada*, 21(3), 345–366.
- Baranović, B., Doolan, K., Jugović, I., Puzić, S., Košutić, I. i Klepač, O. (2015). *Tko studira i zašto? Izvještaj o rezultatima projekta Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija*. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu. Zagreb. <https://www.idi.hr/sipvoos/IZVJESTAJ-za-web-finalno.pdf>
- Beede, D.N., Julian, T.A., Langdon, D., McKittrick, G., Khan, B. & Doms, M. E. (2011). Women in STEM: A Gender Gap to Innovation. *Economics and statistic Administration Issue Brief*, 04–11, 1–11. <file:///D:/Downloads/SSRN-id1964782.pdf>
- Bijelić, N. (2011). *Muškarci i rodna ravnopravnost u Hrvatskoj: Rezultati istraživanja IMAGES— International Men and Gender Equality Survey*. Zagreb: CESI — Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje.
- Branica, V. (2004). Mogući pristup rodu i spolu u socijalnom radu. *Ljetopis socijalnog rada*, 11(2), 301–310.
- Bystydzienski, J. M. (2009). Why so few women? Explaining gendered occupational outcomes in science, technology, engineering and mathematics fields. *Sex roles*, 60 (9), 751–753.
- Christie, A. (2006). Negotiating the uncomfortable intersections between gender and professional identities in social work. *Critical Social Policy*, 26(2), 390–411.
- Cross, S. & Bagilhole B. (2002). Girls' jobs for the boys? Men, masculinity and non-traditional occupations. *Gender, Work & Organization*, 9(2), 204–226.
- Diekman, A. B., Weisgram, E.S. & Belanger, A. L. (2015). New routes to recruiting and retaining women in STEM: Policy implication of communal goal congruity perspective. *Social Issues and Policy review*, 9(1), 52–88.
- Evans, J. (1997). Men in nursing: issues of gender segregation and hidden advantage. *Journal of advanced nursing*, 26(2), 226–231.
- Galić, B. (2011). Žene i rad u suvremenom društvu – značaj "orodnjenog" rada. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, 49(1), 25–48.
- Hodžić, A., Bijelić, N., i Cesar, S. (2003). *Spol i rod pod povećalom: priručnik o identitetima, seksualnosti i procesu socijalizacije*. Zagreb: CESI — Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje.
- Jeđud Borić, I. (2017). Participacija djece — definicije i modeli. U Jeđud Borić, I., Miroslavljević, A., Šalinović, M. (ur.), *Poštujmo, uključimo, uvažimo. Analiza stanja participacije u Hrvatskoj* (10–18). Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.
- Jome L.M. & Tokar, D.M. (1998). Dimensions of Masculinity and Major Choice Traditionality. *Journal of Vocational Behavior*, 52(1), 120–134.
- Komar, M. i Jeđud Borić, I. (2015). Rodni aspekti mentoriranja djece iz perspektive mentorica i mentora. *Kriminologija i socijalna integracija*, 22(2), 124–146.
- Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Zagreb: Naklada Slap.
- Ricijaš, N., Jeđud Borić, I., Lotar Rihtarić, M. i Miroslavljević, A. (2014). *Pojačana briga i nadzor iz perspektive mladih i voditelja mjere*. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

- Ricijaš, N., Huić, A. i Branica, V. (2006). Zadovoljstvo studijem i samoprocjena kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 42(2), 51–68.
- Rapuš-Pavel, J. i Kobolt, A. (2008). Iskustva s kvalitativnom analizom na području socijalnopedagoškog istraživanja. U Koller-Trbović, N. i Žižak, A. (ur.) *Kvalitativni pristup u društvenim znanostima (97–119)*. Zagreb: Edukacijsko — rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Simpson, R. (2004). Masculinity at work: The experiences of men in female dominated occupations. *Work, employment and society*, 18(2), 349–368.
- Skoko, B. i Benković, V. (2009). Znanstvena metoda fokus grupa — mogućnosti i načini primjene. *Politička misao: Croatian Political Science Review*, 46(3), 217–236.
- Van Oosten, N. & Van der Vlugt, I. (2004). *Rod i spol u psihosocijalnom radu*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.
- Vogrinc, J. (2008). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškom području*. Univerza v Ljubljani. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Žižak, A. (1997). Elementi profesionalne kompetentnosti socijalnih pedagoga. *Kriminologija i socijalna integracija*, 5(2), 1–10.
- Wang, M. & Degol, J. L. (2017). Gender Gap in Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM): Current Knowledge, Implications for Practice, Policy and Future Directions. *Educational Psychology Review*, 29(1), 119–140.
- Williams, C. L. (1992). The glass escalator: Hidden advantages for men in the “female” professions. *Social problems*, 39(3), 253–267.
- Weiner, G. (2009). Gender and Education in Europe: A literature overview. U: Vassiliou, A. (ur.) *Gender Differences in Educational Outcomes: Study on the Measures Taken and the Current Situation in Europe*. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. 15–33.

„What are you studying, my boy?!“⁶ – experience of studying social pedagogy in perspective of male students⁷

Andrea Ćosić

University of Zagreb

Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

Department for Behavioural Disorders

Abstract

Considering the ratio of male and female professionals in social pedagogy, a smaller number of male professionals is noticeable. In an effort to expand the understanding of this social phenomenon, research has been conducted that is inspired by the deliberations on the characteristics of men who choose to become social pedagogues and how they feel about studying and working in a profession where women are the majority. An additional significance of this topic is that it is mostly unexplored in the context of social pedagogy. The aim of the paper was to explore the experience of studying social pedagogy from the perspective of male students. A qualitative approach was used in the research in which the data was collected by using the focus group method. Focus groups included thirteen male students of undergraduate and graduate studies of Social Pedagogy enrolled during the academic year 2015/2016. The results indicated that male students who enrolled in the study of Social Pedagogy are motivated by their interest in criminology and penology subjects and the uniqueness of social pedagogical work. Participants noticed positive discrimination towards male social pedagogues in employment and work. The results also pointed to student satisfaction with the study programme and their experience of increasing personal awareness during the study. Since Social Pedagogy is focused on taking care of individuals/groups, it is important to consider the impact of professionals' gender roles in their everyday work. Accordingly, the paper focuses on the professional and personal perspective of male social pedagogues and thus contributes to the development of new topics related to gender roles and professional identity of social pedagogues.

Key words: *social pedagogy, male students' experience of studying, professional identity, qualitative approach*

6 Quotation of research participant

7 The research was conducted for the purpose of preparing the application for the Rector's award in the academic year 2015. /2016. The members of the research team were Andrea Ćosić, Mario Mustak and Tomislav Prpić, Social pedagogy students, under the mentorship of Ivana Jeđud Borić, PhD.

Međunarodna licenca / International License:

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0.